

77. Az erények és a Szentlélek ajándékai

A 97. számú éneket imádkozzuk:

*Jöjj, Szentlélek Istenünk,
Add a mennyből érzenünk
Fényességed sugarát,
Jöjj el, jöjj el, jöjj el, jöjj el,
Jöjj, Szentlélek Istenünk.*

Legutóbb a Szentlélek érkezésére váraoztunk, illetve örvendeztünk Neki, aki az egyesítő Lélek, aki az Atya és a Fiú szeretetközössége. Ő fogja művelni a mi lelkünk egységét is Istennel. Erre az **Istennel való egyesülésre vágyódik a lelkünk**. Ez lesz a mennyországban végső boldogságunk: szüntelenül Istennel lehetünk. A tökéletesség azt jelenti, hogy Istent teljesen birtokoljuk.

I. Az erény az akaratunk hajlama és készsége az erkölcsi jó megtevésére

Egy cél eléréséhez eszközökre van szükségünk. Végső célunk megvalósításához az Úristen ad képességeket.

Ilyenek a lelki képességeink: az értelem, amellyel megismerjük az igazságot; az akarat, amellyel törekszünk az igazságra. Ilyen természetes képességeink a testhez kötött érzékelések, a szenvedélyek, a vágyó törekvések is, amelyek megfegyvelzéséről már elmékedtünk. Azért kell ezeket az energiákat mind jobban az uralmunk alá hajtani, hogy segítségünkre legyenek Isten még tökéletesebb elérésében, illetve befogadásában.

1. A természetes képességeink világába tartoznak a **készségek** is (latinul a *habitusok*). Ezek valamely természetes képességünkben a gyakorlat által felkészültséget, erőforrást eredményeznek, amelynek birtokában egy meghatározott irányban könnyen és tartósan tudunk cselekedni. Konkrétabb a megfogalmazás, ha az értelemben levő megismerő készségről, és az akaratban levő cselekvő készségről beszélünk, amelyek által készek vagyunk az igazság befogadására, illetve megvalósítására. Ez a készség fejleszthető, s ha már jól begyakoroltuk, akkor egy bizonyos könnyedség jellemzi a cselekvést. Így például az emlékezőkészség fejleszthető a gyakori tanulás által. A készség kibontakoztatásának persze vannak nehézségei is, hiszen a belső megismerő vagy törekvő képességünk – amely az érzékekhez van kötve – könnyen csapong, ha a képzelet vagy a vágyódás nem az akarat uralma alatt áll.

2. A készségek világa vezet át bennünket az **erényekhez**. Ha az erkölcsi életben a készségek jó irányba törnek, akkor erénynek nevezzük őket. Ha rossz irányba haladnak, akkor bűnös készségekről beszélünk. Itt természetesen az erkölcsi jó érdekében akarjuk a készséget kibontakoztatni magunkban. **Az erény** nem más, mint olyan cselekvőkészség, amely az embert és a cselekedeteit jóvá teszi. Az erény tehát valamely képességünk szabad akaratú történő kifejtése, hogy az erkölcsi jót könnyen és tartósan teljesítsük. Aquinói Szent Tamás ezt így határozta meg: Akaratunk állandó hajlama és készsége az erkölcsi jó megtevésére (*Virtus est habitus operativus bonus*).

Maga az erény szó az erő szóból származik. Az erő nem fogható meg egykönnyen. De ha nincs, akkor mindjárt tudjuk, hogy mi hiányzik nekünk. Maga az erő még nem cselekvés, de egy képesség arra, hogy valamit meg tudjunk tenni. Az erény témája itt kapcsolódik a Szentlélekhez. Mert a **Szentlélek** az, aki számunkra Erő, aki **erőt ad, aki készségessé tesz bennünket arra, hogy magunk fölé, önző kis önmagunk fölé tudjunk emelkedni, és Isten világába tudjunk törekedni**.

Az erények eszerint a mi emberi erőfeszítéseink eredményei, persze a kegyelem segítségével. Mondhatjuk úgy is, hogy az erények az aszketika szférájába tartoznak. A Szentlélek ajándékai viszont már a misztika szférájába hatolnak, vagyis abba a cselekvésrendbe, ahol Isten az elsődleges cselekvő. Ő az, aki megadja az erőt, Ő az, aki képesít a készségre.

Az erény tehát egy olyan magatartásmód, habitus, készség, sajátosság, amely által az

ember helyesen él. Más szóval **az erény: a jóra való begyakorlottság.** Még nem maga a jócselekedet. Ha azt mondjuk, hogy valaki erényes életet él, akkor ez azt jelenti: már vannak erényből fakadó jó cselekedetei. Az erényt is annak ellentétéből érthetjük meg jobban: az emberben ott van a bűnre való hajlam, ez az erényre való készség ellentéte. Önmagában véve még nem bűn, csak amikor a bűnre vezető hajlam cselekvésbe fordul, akkor születik meg – sajnos – a bűn.

3. **Az erény lehet kapott vagy szerzett tulajdonság,** készség valami jó megtevésére. Ezeket a megszentelő kegyelemmel együtt létesíti Isten bennünk, illetve Isten természetes segítségével a begyakorlás által tudunk szert tenni rájuk. A gyermekeknél lehet látni, hogy mennyi velük született jó tulajdonságuk, jóra való készségük van, milyen könnyen mozdíthatók a jóra. Elegendő egy szót mondani nekik, és már teszik is. Sőt, a gyermek sokszor még a felnőtt gondolatát is kitalálja, és meg is teszi. (Van persze olyan is, aki még a tizedik szónál sem hallja meg, hogy mit várnak el tőle.)

4. Az ember a tökéletességre való törekvésében mindig **tud előrehaladni, mert az Úristen szüntelenül hívja, segíti, ösztökéli.** Isten arra is képesít bennünket, hogy új jó tulajdonságokat szerezzünk, illetve a már meglévő, kapott jó tulajdonságainkat kibontakoztassuk. Így még értékesebbek leszünk, mert egyre jobban begyakoroljuk magunkat annak megtevésébe, amit egyébként a természetünk nem tenne meg olyan magától értetődő könnyedséggel, szívesen. Ez az aszkézis világa, a mi törekvésünk feladata.

II. Egész földi létünk az örökkévaló boldogságunk miatt van. Erre teremtett minket Isten

1. Boldog lélekkel **köszönjük meg:** „Uram, Te gondoltál rám! Te létebe szólítottál engem! Te megadod a képességet ahhoz, hogy készséges legyek azon cselekedetek gyakorlására, amelyek segítenek a Veled való mind tökéletesebb szeretetkapcsolatra, vagyis az üdvösségre. Lám, most ugyan magamra tekintettem, mégis **Rád találtam, Uram!**”

2. Boldogan **ismerjük fel** életünkben Isten keze nyomát! Isten így szólt: *Alkossunk embert, a magunk képére és hasonlatosságára!* (Ter 1, 26). A Szentírás magyarázóit szerint ez a többes szám a Szentháromság cselekvésére utal. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek ugyanis együtt teremti, váltja meg és szenteli meg ezt a világot. Az elmélkedő lélek ugyanakkor felismeri Isten biztatását is: „Gyermezem, gyere, alkossunk együtt belőled embert a mi képünkre és hasonlóságunkra!” Egész életünk ezt példázza: Isten az emberteremtés művében munkatársainak választott ki bennünket. Lehet-e akkor tétlenül ülnünk? Nemde fel kell szítani lelkünk készségét: „**Uram, szeretnék jó lenni, sőt szeretnék még jobb lenni** a jó cselekedeteim és a tökéletesebbre való törekvésem által. Szemlélődve elnézem magam isteni Színed előtt: hogyan alakulok a Te kezéd formálása és a magam készséges közreműködése által olyannak, aki kedves Előtted, aki a Te szeretett teremtményed és gyermeked.”

III. Isten készségeket ad, hogy értelmünk és akaratunk állandóan hajlamos legyen az erkölcsi jóra, az erények gyakorlására

1. Az akaratot **a sarkalatos** vagy a természetfeletti **erkölcsi erények** segítik, vagyis teszik hajlandóvá arra, hogy jobb legyen. Azért mondjuk sarkalatos erényeknek, mert rajtuk fordul az erkölcsi életünk. Azért nevezzük természetfeletti erényeknek, mert a megszentelő kegyelemmel együtt kapjuk őket. Isten életéből való részesedést eredményeznek, és előkészítenek bennünket Isten színe látására. Rájuk épül a további magatartásunk, hogy Isten elgondolta emberré váljunk.

A sarkalatos vagy erkölcsi erények:

a) Az okosság, amely értelmünket arra teszi hajlandóvá, hogy minden körülmények között megtalálja a célunk elérésére alkalmas eszközöket, és minden célunkat alárendelje a végső üdvösségünknek. Már Arisztotelész, a pogány filozófus mondta: *A bölcsesség az értelmet segíti az egyes cselekedetek erkölcsi értékének gyors és biztos megismerésére.*

b) Az igazságosság, amely készségessé tesz bennünket arra, hogy mindenkinek azt adjuk

meg, ami megilleti.

c) A mértékletesség az egyéni akaratot saját ösztönös vágyainkkal szemben önuralomra képesíti.

d) Az erősség a bajokkal és az akadályokkal szemben segít kellő magatartásra.

2. Ezen természetfeletti erkölcsi erények mellett ott vannak még az úgynevezett **isteni erények is: a hit, a remény és a szeretet.** Ezeket a természetfeletti erényeket – a Trienti zsinat tanítása szerint – magától Istentől kapjuk a megszentelő kegyelemmel együtt. Ezek tehát Istentől belénk öntött természetfeletti készségek, amelyek által természetfeletti cselekedetek véghezvitelére vagyunk alkalmasak. Azért mondjuk ezeket természetfeletti erényeknek, mert Isten önti belénk, illetve mert meghaladják emberi erőfeszítésünket, vagy tökéletesítik azokat. A hittel ugyanis az önmagunk felett álló Lény felé fordulunk, aki nagyobb nálunk, akit elfogadunk életünk Urának, bár nem látjuk. Tehát a hittel valami természetfeletti megismerésre tudunk jutni, amelyet a természetes érzékeinkkel nem hozhatunk létre. Ugyanez áll a természetfeletti reményre is. Indító oka és tárgya ennek is maga Isten. Azért remélünk, mert Istentől ígéretet kaptunk. Azt reméljük, hogy eljuthatunk Istenhez, mert erre Ő ígéretet tett. A szeretet mint isteni erény is olyan ajándék, amelynek indító oka és a tárgya is maga Isten. Istent önmagáért szeretjük.

A hit által tehát Istent természetfeletti módon ismerjük meg, a reménnyel Feléje törekszünk, a szeretet által Hozzá hasonlítunk, sőt birtokba is vehetjük. Ezekre a természetfeletti vagy isteni erényekre áll leginkább az, hogy ezek ajándékba kapott erények, tudniillik Istentől kapjuk őket.

Itt fakadjon fel szívünkben **a hála:** „Köszönöm, Uram, hogy a természetes képességeim mellé még természetfeletti készségeket is adtál. A Te ajándékodból tudok hinni és remélni Benned, és szeretni Téged.”

Boldogan éljük át hitünket, és ugyanakkor állapítsuk meg azt is, hogy ez mind-mind Isten ajándéka. Micsoda kiváltság, hogy mi hihetünk! Persze, hogy hitünk gyümölcse is a szeretet lesz. Ahogy Szent János apostol írja: *Megismertük a szeretetet, amellyel Isten szeret bennünket, és hittünk benne. Szeretet az Isten: aki szeretetben él, az Istenben él, és Isten őbenne* (1 Jn 4, 16). Hitem és reményem tudatos vállalása, művelése és egyre nagyobb fokban való gyakorlása segít eljutni a szeretet tökéletességére. Szent János apostol tovább folytatja: *Isten szeretete azzal éri el a tökéletességét bennünk, ha teljes bizalommal tekintünk az ítélet napjára, mert amilyen Ő, olyanok vagyunk mi is a világban* (1 Jn 4, 17-18). Egészen eggyé leszünk Istennel a szeretetben. Ez lesz a mi világunk: az Ő világa a mi világunk.

IV. A megszentelő kegyelemmel a Szentlélek ajándékait is megkapjuk

Mennyire tud örvendezni a gyermek, amikor valami ajándékot kap: – „Ajándék, ajándékot kaptam!” – Mi, Isten gyermekei is örvendezzünk a Szentlélek ajándékainak!

A Szentlélek ajándékait teológiailag így lehet meghatározni: állandó jellegű természetfeletti járulékok. *Állandó jellegűek*, vagyis folyamatosan adja őket az Úristen. *Természetfeletti*, mert nem jár ki a természetünknek. Az igazságosság alapján nem követelhetjük: „Uram, nekem meg kell hogy adjad a Szentlélek ajándékait!” *Járuléknak* mondjuk a Szentlélek ajándékait. A filozófiában a járulék a lényeg ellentéte. A járulék valami olyan, ami nélkül is az vagyok, aki vagyok, tehát ember. Például: valaki kezek vagy lábak nélkül is ember! De e természetfeletti járulék nélkül nem lennénk Isten gyermekei. Emberi természetünkhöz valami több járul hozzá, ha megkapjuk a megszentelő kegyelmet és vele együtt az isteni erényeket, illetve a Szentlélek ajándékait. Nem jár ki a természetünknek, de Isten ajándékából **hozzájárul** ahhoz, **hogy az Istenbe való belekapcsolódásunkban, illetve Isten befogadásában tökéletesebbek legyünk.**

Aquinói Szent Tamás szerint **a Szentlélek ajándékai:** állandó jellegű természetfeletti készségek, amelyek **alkalmassá tesznek arra, hogy a Szentlélek kegyelmi megvilágosításainak és indításainak odaadással engedelmeskedjünk.** Ez a lényeg! A Szentlélek nemcsak megvilágosít, hogy meglássuk a jót, és indít, hogy megtehessük a jót, hanem készséget, képességet is ad arra, hogy engedelmesen, szívesen megtegyük azt, amire indít. Ezek az ajándékok tehát egyenesen a Szentlélek behatása alá helyeznek bennünket: értelmünket megvilágosítja, szívünket

szeretetre gyullasztja, és akaratunkat megerősíti, hogy megtegyük, amit sugall (Tanquerey, *A tökéletes élet. Aszkétika és misztika*, 1312. szám). Ez a készség, ez a fogékonyság már közeli előkészület a misztikus állapotra.

1. A **bölcsesség** ajándéka ugyanis fogékonnyá teszi értelmemet Isten dolgainak szemlélésére és megítélésére. Minél inkább vágyódunk bölcsnek lenni, a Szentlélek annál hatékonyabban árasztja ezt az ajándékát, hogy Istent tudjunk szemlélni a teremtett dolgokban, az eseményekben.

2. A **értelmem** ajándéka a hitigazságok mélyebb felfogására képesít. Szüntelenül vágyódunk Isten tanításának mélyebb megismerésére, hogy beláthassunk Isten gondolataiba: *Mekkora a mélysége Isten gazdagságának, bölcsességének, tudásának! Mily megfoghatatlanok szándékai, mily kifürkészhetetlenek útjai. Vajon ki látta az Ő gondolatait? Tanácsot ki adott Neki?* (Róm 11, 33-34).

3. A **tanács** ajándékával természetfeletti tisztánlátást kapunk. Isten tanácsolja nekünk, hogy mit kell cselekednünk. Mivel ezt belülről tudjuk, így másoknak is tudunk tanácsot adni: ők mit tegyenek, mi Isten akarata.

4. A **tudomány** ajándéka helyes tudást ad arról, hogy ki az Isten és mik a teremtmények.

5. A **jámborság** ajándékával a Szentlélek gyermeki tiszteletet, áhítatot ébreszt a szívünkben, hogy Istent mint Atyánkat s az embereket mint Isten gyermekeit tiszteljük. Gyermeki áhítatot kapunk ajándékba.

6. A **lelki erősség** ajándéka megerősíti akaratunkat, hogy mindenféle nehézségben bátor bizalommal cselekedjünk a jót, és a szenvedéseket elviseljük.

7. A **istenfélelem** ajándéka rendkívüli tiszteletre indít Isten iránt, hogy féljünk Isten megbántásától!

V. Van okunk az örömről!

Az ember néma áhítattal áll meg Isten nagysága előtt, aki ilyen **csodálatosan gondoskodott az Ő teremtményeiről**. Bámulatos a makrokozmosz, a csillagvilág, vagy a mikrokozmosz, a molekulák és atomok világa, vagy az emberi test a maga összefüggéseivel és célirányosságával, ahol minden a helyén van, az életünket szolgálja. Az ember joggal ámul Isten gondoskodó szeretetének nagyságán.

De még inkább csodálattal kell szemlélnünk Isten hozzánk leereszkedő jóságát, amellyel a lelki életünket segíti. Mindent a helyére tesz, hogy kibontakozzunk. Minden segítséget megad, hogy növekedjék az életünk Istenben, és az Isten élete mibennünk.

1. Már az Ószövetség hősnője, Judit – amikor a győzedelmet megszerezte – dicsérő éneket zengett. Ő a *szent Leheletnek* (akit mi Szentléleknek mondunk) tulajdonítja mindazt, amit sikerült elérnie, ami megvalósult. Így imádkozott: *Neked szolgáljon minden teremtményed, mert csak szóltál, és azok lettek. Elküldted Leheletedet, és minden létrejött – szavadnak senki sem állhat ellen* (Jud 16, 14). **Isten**, aki teremtő szavával, leheletével, szeretetével megalkotott minket, **nemcsak a létbe szólít, hanem győzelmet is ad** egyrészt saját magunk és a világ fölött, másrészt a Gonosz fölött is. Senki sem állhat ellen az Ő teremtő akaratának, hogy belőlünk új embert, szent embert, a Szent Istennel eltelt embert alkosson. Isten tehát nemcsak testet ajándékoz nekünk, nemcsak lelket lehel belénk, hanem **saját Leheletét is adja, hogy újjáteremtsen**. Micsoda ajándék! Persze hogy ujjongani kezd az ember szíve! Énekelhetjük Judit himnuszát: *Kezdjétek rá dobbal az Úr dicséretére. Az Úrnak lantkísérettel énekeljétek, új éneket zengjétek Neki, dicsérjétek és magasztaljátok a nevét. Az Ő neve az Úr* (Jud 16, 1).

2. Vagy imádkozhatjuk a zsoltáros szavát is: *Hadd örvendjen szívem, hogy megszabadítasz, énekelek majd Neked, Uram, mert gondomat viseled* (Zsolt 12, 6). Az ajándék öröme tölti be a szívünket. A boldogság azonban megfoghatatlan, hiszen más, mint az ajándék, amit kaptunk. (Az ajándék a gyermek kezében van, míg az öröm a szívében!) Mégis olyan valóságosan megtapasztalható ez a jókedv!

3. Mondhatjuk a zsoltárossal ezt is: *Ha egyszer az Úr jóra fordítja népe sorsát, ujjong majd Jákob, és örül Izrael* (Zsolt 13, 11). A mi sorsunkat fordította az Úr kedvezőre! Ő ajándékoz meg minket! *Senki sem jó, csak egyedül az Isten* (Mk 10, 18). Önmagával ajándékoz meg, önmagára

fordítja a végzetünket. Sorsunk az Isten! Engedjünk szabad teret lelkünkben az ujjongásnak, az örvendezésnek!

Amikor megszületik lelkünkben ez **az öröm**, az már **a Szentlélek gyümölcse**, az **Ő** tevékenységének az eredménye. Bárcsak ez is állandó természetfeletti járulék lenne bennünk! Vagyis állandóan tudnánk örvendezni az Úrnak! Bárcsak ez a Szentlélektől származó öröm hozzájárulna, hozzákapcsolódna a mi életünkhöz, és szüntelen, folyamatosan megmaradna! Ez már az örök boldogságunk előíze. Az Istenben való létezésünk örök örömének megízlése.

Elmondhatjuk: „Örvend Neked a szívem, Uram! Ujjong Benned a lelkem, Uram! Olyannyira a gondomat viseled, Uram, hogy magadat, a Te életedet ajándékoztad nekem. Ajándék, végtelen ajándék, **örök ajándék: Szentlélek a neved.**”

Isten az **Ő** szeretetét ajándékozta nekünk: *Gyermekem, te most már tudod, hogy' szeretlek én.*
Mérhetetlen vágyal válaszoljunk az Úrnak: *Istenem, szeress még jobban engem szüntelen!*